

predvsem različne robne pogoje: bližino morja in ceste. Za razliko od centra slovenske vojske je kompleks tretje univerze zasnovan kot odprt sistem, ki se povezuje z okoliško naravo in morjem.

Urša Komac

POTI PO POZABLJENI DEŽELI¹

Poti po pozabljeni deželi so ena od oblik iskanja smisla in identitete in predstavljajo beg iz zmede sodobnega sveta. Prvobitni stik z naravo, telesna aktivnost ter socializacija imajo največje možnosti, da s svojimi prvinskimi vrednotami zmanjšajo človekovo negotovost in občutek nemoči v informacijski družbi. V stiku z naravo istrske krajine, s telesno dejavnostjo in s krepitvijo osebnih odnosov bi se človekov Jaz lahko bolj dejavno spopadel s paranoično utesnjenostjo, ki jo prinaša sodobna družba.

V okviru tega projekta naj bi za razvoj prostora in rekreativnih dejavnosti, ki se odvijajo v odprtem prostoru, nastalo omrežje turističnih poti. Na območju Slovenske Istre naj bi se razvilo enotno označeno omrežje peš, kolesarskih in jahalnih poti z urejenimi izhodišči, razgledišči in počivališči z vključeno gostinsko ponudbo. Projektne dejavnosti so sestavljene iz dveh delov. V prvem delu gre za vzpostavitev omrežja kolesarskih, konjskih in peš povezav, v drugem pa za njihovo označitev z arhitekturno-krajinskimi poudarki ob poteh. Povezave so speljane po obstoječih ali zaraščenih poteh, označitev poti je zadržana in kar se da minimalna. Pri načrtovanju poti in ureditvah ob njih izhajamo iz obstoječih danosti krajine. Poleg naravnih vrednosti so to predvsem arheološke, zgodovinske, umetnostne, arhitekturne, etnološke in krajinske zanimivosti, vključena pa je tudi gastronomska in enološka ponudba. Povezave so razdeljene na dolinske in na razgledne odseke in imajo predvidena izhodišča, razgledišča in počivališča.

Za načrtovanje v odprtem prostoru je poleg družbenih sprememb in lokalnih posebnosti vselej pomembno tudi upoštevanje regionalne razsežnosti prostora. Pri projektu smo izhajali iz dejstva, da je območje Slovenske Istre kot regija zaključena celota, ne glede na njeno razdelitev na štiri občine. Območje, ki ga obravnavamo, obsega dobrih 400 km². Na severu in na jugu je omejeno z državnima mejama Italije in Hrvaške, na severovzhodu pa z naravno-geografsko mejo polotoka Istre, ki poteka po reki Glinščici ter po Slavniško in Kojniško-Žbevniskem pogorju. Glavni žili omrežja, ki

potekata po največjih razvodnicah v Slovenski Istri, predstavljata osnovo za krakasto zasnovano transversalno pot in preko krožnih poti omrežje povezujeta s sosednjimi regijami in državami.²

Regionalni pomen načrtovanega omrežja poti je v povezavi urbanizirane obale z avtentičnim zaledjem, ki kljub pestrosti krajine in edinstveni naravni in kulturni dediščini z bogato zgodovino še vedno velja za pozabljeno deželo.

Projekt bo pripomogel k dvigu zavesti o vrednotah v domačem okolju.³ S tem se bo pridružil številnim pobudam, ki vznikajo po istrskih vaseh in se kažejo v povečanem zanimanju za ljudsko izročilo in lokalne zanimivosti.

V Slovenski Istri bo omrežje v mnogih vidikih povečalo možnosti za oživitev podeželja in enakomernejši razvoj regije. Omrežje poti predstavlja osnovo za razvoj dodatnih turistično-gostinskih in obrtnih dejavnosti na podeželju, za turizem na obali pa je privlačna dopolnilna ponudba. Celovit in strokoven pristop bo preprečil stihijski razvoj rekreativnih dejavnosti, ki že danes povzročajo okoljsko škodo in nezadovoljstvo med domačini. Z oživitvijo projekta bo krajina z okoljsko ozaveščenimi opazovalci pridobila stalni nadzor nad dogajanjem v prostoru, kar bo pripomoglo k zmanjševanju nedopustnih posegov, kot so divja odlagališča smeti in črne gradnje. V pozabljenih krajih se bo pojavil okoljsko bolj zahteven turist, ki se ne bo hotel zadovoljiti z množičnim turizmom na obali. V zaledju Slovenske Istre bodo lahko z oživitvijo avtentične krajine v zavesti ljudi že v bližnji prihodnosti domačin, turist in novi stanovalec informacijske družbe varovali in ohranjali bogato naravno in kulturno dediščino.

- 2 Pri projektu aktivno sodelujemo s strokovnimi skupinami iz Slovenije, Italije in Hrvaške, s političnimi organi iz Slovenske Istre in Ljubljane, sprejemamo pa tudi različne lokalne pobude, ki so kakorkoli povezane s projektom. Tako smo s pomočjo domačinov in kolesarske sekcije Obalnega planinskega društva izvedli že tri čistilne akcije in očistili poraščeno pot od Abramov do Karlov na Pregarski planoti. Še vedno smo pripravljene na dodatne pobude in razširitev projekta, ker se zavedamo, da več glav tudi več ve. Hkrati ima projekt prihodnost le, če tudi domačini v njem spoznajo lastni interes.
- 3 Nekateri strokovnjaki nas opozarjajo na pojav novega lokalizma (Strassoldo, 1990). Ta naj bi nastal kot posledica spremembe časovno-prostorske organizacije življenja v informacijski družbi. Z novo tehnologijo bo imelo vse več ljudi možnost uživanja življenja na podeželju. Ti naj bi imeli na nova okolja zelo pozitiven vpliv, pogosto naj bi se borili za ohranjanje lokalnega načina življenja in imeli naj bi navdušen odnos do lokalne skupnosti. V tem smislu se kažejo realne vizije o možnostih obnove propadajočega stavbnega fonda, saj bi prav kapital novih stanovalcev s pomočjo pametne politike lahko pripomogel k obnovi pozabljene kulturne dediščine v Slovenski Istri. Tudi bodoči stanovalci, ki se bodo začasno ali trajno preselili v Slovensko Istro, so potencialni uporabniki našega omrežja poti.

¹ Soavtor pri izvedbi projekta: Igor Maher, dipl. biol., strokovna konzultanta: prof. Janez Koželj, d. i. a., Fakulteta za arhitekturo, in doc. dr. Darko Ogrin, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.